

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Α΄ Γυμνασίου

Τίτλος:

«Εικόνες από τη ζωή ενός ξενιτεμένου»

Συγγραφή: ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΓΕΡΑΚΙΝΗ

Εφαρμογή: ΜΑΡΙΑ ΤΟΛΥΜΕΝΟΥ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2014

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι .Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας λογοτεχνίας: Βασίλης Βασιλειάδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Εικόνες από τη ζωή ενός ξενιτεμένου

Εφαρμογή σεναρίου

Μαρία Τολουμένου

Δημιουργία σεναρίου

Αλεξάνδρα Γερακίνη

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Τάξη

Α΄ Γυμνασίου

Σχολική μονάδα

3^ο Γυμνάσιο Νίκαιας

Χρονολογία

Από 11-02-2014 έως 8-4-2014.

Διδακτική/θεματική ενότητα

—

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

10 ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής.

II. Εικονικός χώρος: Wiki.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Όπως και στο συνταγμένο σενάριο έτσι και στην εφαρμογή του απαραίτητες ήταν οι εξής προϋποθέσεις:

- οι μαθητές ήταν εξοικειωμένοι με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο από προηγούμενες εργασίες και από άλλη εφαρμογή σεναρίου. Θα έπρεπε επίσης να είναι εξοικειωμένοι με το ηλεκτρονικό περιβάλλον του μαθήματος. Επέλεξα το Wiki και όχι ένα ιστολόγιο, όπως οριζόταν στο συνταγμένο σενάριο, επειδή είχαμε δουλέψει σε αυτό από την αρχή της χρονιάς. Γνώριζαν, επίσης, το περιβάλλον Wordle και το περιβάλλον δημιουργίας ψηφιακής αφίσας Buncee,
- φρόντισα σε κάθε ομάδα μαθητών να υπάρχει οπωσδήποτε ένας μαθητής που γνωρίζει καλά το πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου, το λογισμικό δημιουργίας παρουσιάσεων, την πλοήγηση στο διαδίκτυο και γενικότερα να μπορεί να χειρίζεται με άνεση τον Η/Υ και τα προγράμματα που θα χρησιμοποιούσαν,
- σε συνεννόηση με τον προγραμματιστή το εργαστήριο ήταν διαθέσιμο κάθε βδομάδα τη μία από τις δύο ώρες του μαθήματος. Σημαντικό ήταν και το γεγονός ότι υπήρχε η δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν οι μαθητές μέσα στην αίθουσά τους περισσότερους από έναν φορητούς υπολογιστές από τους διαδραστικούς πίνακες του σχολείου. Υπήρχε, ακόμη, η ευελιξία να χρησιμοποιήσουν οι μαθητές, εκτός μαθήματος, τους υπολογιστές του σχολείου –στα διαλείμματα και μετά το τέλος των μαθημάτων– τους υπολογιστές του εργαστηρίου πληροφορικής και του γραφείου καθηγητών,
- η εκπαιδευτικός του τμήματος γνώριζε πολύ καλά τα ψηφιακά μέσα που αξιοποιήσαμε.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Αλεξάνδρα Γερακίνη, Εικόνες από τη ζωή ενός ξενιτεμένου, Νεοελληνική Λογοτεχνία Α΄ Γυμνασίου, 2013.

Το σενάριο αντλεί

—

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εφαρμογή διατήρησε σε μεγάλο βαθμό την πορεία του σεναρίου, όπως ορίζεται και από τη δημιουργό του:

Το σενάριο ασχολείται με την κατανόηση του βιώματος της ξενιτιάς και τη γνωριμία των μαθητών με εικόνες ανθρώπων που έχουν ξενιτευτεί. Οι μαθητές, μέσα από την επαφή τους με τα λογοτεχνικά κείμενα, κατανοούν τον τρόπο με τον οποίο η λογοτεχνία αντιμετωπίζει το φαινόμενο της ξενιτιάς το οποίο είναι αποτέλεσμα ιστορικών, κοινωνικών και πολιτικών συνθηκών. Οι μαθητές, επίσης, μέσα από τις δραστηριότητες του σεναρίου έρχονται σε επαφή με τα προβλήματα που βιώνουν οι ξενιτεμένοι και τα συναισθήματα που νιώθουν. Το σενάριο σχεδιάστηκε με την προσδοκία οι μαθητές να αναπτύξουν θετική στάση απέναντι στους ξενιτεμένους και να συνειδητοποιήσουν ότι οι ρόλοι μπορεί πολύ εύκολα να αντιστραφούν.

Οι διαφοροποιήσεις σχετίζονται με την ανάγνωση ενός λογοτεχνικού μόνο κειμένου από κάθε ομάδα και όχι δύο, όπως οριζόταν στο συνταγμένο σενάριο¹.

¹ Βλ. το πεδίο «Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις».

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Σύμφωνα με το συνταγμένο σενάριο, οι δραστηριότητες γίνονται στο πλαίσιο της Ημέρας της Ανεκτικότητας που γιορτάζεται κάθε χρόνο στις 16 Νοεμβρίου και αναρτώνται στο ιστολόγιο της τάξης. Η δική μας όμως εφαρμογή έγινε πολύ αργότερα (Φεβρουάριος-Απρίλιος), για αυτό και δεν εντάχθηκε σε αυτόν τον εορτασμό, αλλά παρουσιάστηκε ως ένα μέσο προσέγγισης μέσα από τη λογοτεχνία του θέματος της μετανάστευσης, θέματος οικείου στους μαθητές. Εξάλλου, όπως επισημαίνει η δημιουργός του σεναρίου –με το οποίο συμφωνώ και η ίδια:

Η ξενιτιά είναι ένα θέμα διαχρονικό και συνυφασμένο με τη ζωή του Έλληνα. Οι Έλληνες πολλές φορές αναγκάστηκαν να ζήσουν μακριά από την πατρίδα τους και να βιώσουν τις συνέπειες της αποδημίας. Μάλιστα τα τελευταία χρόνια το θέμα της ξενιτιάς επανέρχεται στο προσκήνιο καθώς οι Έλληνες ξενιτεύονται και πάλι από τη χώρα τους σε αναζήτηση μιας καλύτερης τύχης λόγω των νέων κοινωνικοοικονομικών συνθηκών. Όμως στο θέμα της ξενιτιάς υπάρχει και μια νέα παράμετρος, αφού ο Έλληνας δεν είναι μόνο ο ίδιος ξενιτεμένος, αλλά πλέον υποδέχεται τους ξένους στη δική του πατρίδα και αυτό δημιουργεί νέα δεδομένα. Τα λογοτεχνικά κείμενα προσφέρονται για να κατανοήσουν οι μαθητές το πρόβλημα της ξενιτιάς και να αναπτύξουν θετική στάση απέναντι στη σύγχρονη πολυπολιτισμική και πολυεθνική κοινωνία που προκύπτει μέσα από τις νέες συνθήκες.

Διατηρώντας αυτό το ιδεολογικό πλαίσιο κινηθήκαμε και εμείς ελπίζοντας οι μαθητές να προβληματιστούν και να αναπτύξουν στάση ανεκτικότητας και αποδοχής προς τον μετανάστη που ζει δίπλα τους και μαζί τους.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Με την εφαρμογή του σεναρίου επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να κατανοήσουν το βίωμα της ξενιτιάς μέσα από λογοτεχνικές απεικονίσεις ανθρώπων που ξενιτεύονται, όπως και να γνωρίσουν τα προβλήματα και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν,
- να ευαισθητοποιηθούν σε θέματα που αφορούν τους μετανάστες και να διαμορφώσουν θετική στάση και αισθήματα φιλίας και κατανόησης προς τους ανθρώπους που ξενιτεύονται αναζητώντας μια καλύτερη ζωή.

Γνώσεις για τη λογοτεχνία

Με την εφαρμογή του σεναρίου επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να γνωρίσουν διαφορετικά λογοτεχνικά είδη (το ποίημα, την επιστολή και το μυθιστόρημα) και να κατανοήσουν τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν αυτά τα λογοτεχνικά είδη,
- να έρθουν σε επαφή με λογοτεχνικά κείμενα που ανήκουν σε διαφορετικές χρονικές περιόδους της λογοτεχνίας και πραγματεύονται το ίδιο θέμα και να κατανοήσουν ότι η ξενιτιά είναι ένα θέμα που διαχρονικά απασχολεί τη λογοτεχνία,
- να μάθουν να προσεγγίζουν λογοτεχνικούς ήρωες, να μελετούν και να κατανοούν τη συμπεριφορά τους,
- να αντιληφθούν τον ρόλο της πρωτοπρόσωπης αφήγησης και του αποκαλυπτικού-εξομολογητικού τόνου.

Γραμματισμοί

Με την εφαρμογή του σεναρίου επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες να μπορούν:

- να εντοπίζουν σε κείμενα της νεοελληνικής λογοτεχνίας τον τρόπο με τον οποίο ο Έλληνας παρουσιάζεται ως ξενιτεμένος, αλλά και τον τρόπο με τον οποίο ο Έλληνας υποδέχεται τον ξένο στη δική του πατρίδα,
- να συγκρίνουν και να συνεξετάζουν κείμενα που έχουν ως θέμα τους την ξενιτιά,
- να παράγουν δικό τους λόγο, διαφορετικά κειμενικά είδη –ημερολόγιο, επιστολή, συνέντευξη– μέσα από τα οποία να παρουσιάζεται η άποψή τους για το θέμα της ξενιτιάς,
- να αξιοποιούν πληροφορίες και από άλλες πηγές εκτός από τα λογοτεχνικά κείμενα (βίντεο, τραγούδια, φωτογραφίες),
- να μπαίνουν στη θέση του άλλου και να βλέπουν τα πράγματα από τη δική του οπτική γωνία.

Διδακτικές πρακτικές

Οι μαθητές εργάστηκαν σχεδόν όλες τις ώρες σε ομάδες, εκτός από την Α' φάση κατά την οποία έγινε μετωπική διδασκαλία και με καταγισμό ιδεών συζητήσαμε για τους μετανάστες. Στην Α' φάση επίσης παρακολούθησαν οπτικό υλικό –αποσπάσματα και τρέιλερ ταινίας και βίντεο με φωτογραφίες για το θέμα– ως αφορμή και εισαγωγή στο θέμα. Στη Β' φάση εργάστηκαν σε ομάδες με διαφορετικό κείμενο η κάθε ομάδα. Δόθηκε, όμως, και μία ατομική εργασία για να μπορέσω να έχω από κάθε μαθητή ένα δείγμα του προσωπικού του προβληματισμού και της εμπλοκής του. Ομαδικές ήταν και οι εργασίες της Γ' φάσης, ώστε να υπάρξει κλίμα «συνεργασίας και αλληλεπίδρασης μέσα στην ομάδα», όπως οριζόταν και στο συνταγμένο σενάριο.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Ως αφορμή στο συνταγμένο σενάριο ορίζονταν οι εκδηλώσεις για την Ημέρα Ανεκτικότητας που γιορτάζεται στις 16 Νοεμβρίου. Η εφαρμογή του σεναρίου ξεκίνησε τον Φεβρουάριο, γεγονός που δεν μας επέτρεπε να κάνουμε αναφορά στην ημέρα αυτή. Όμως η κοινωνική και οικογενειακή πραγματικότητα για πολλούς μαθητές μας, με συγγενείς και γείτονες να μεταναστεύουν, αλλά και γείτονες και συμμαθητές, κυρίως, να κατάγονται από άλλες χώρες, εκτός από την Ελλάδα, νομίζω ότι δικαιολογούσε την ενασχόληση με το θέμα αυτό.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο συνδέεται με τη θεματική ενότητα «Η αποδημία-Ο καημός της ξενιτιάς-Ο Ελληνισμός έξω από τα σύνορα-Τα μικρασιατικά-Οι πρόσφυγες» του σχολικού εγχειριδίου των *Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας* της Α΄ Γυμνασίου.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Για τις δραστηριότητές τους οι μαθητές αξιοποίησαν το πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου, κυρίως τις δυνατότητές του για δημιουργία πίνακα με τα κυριότερα στοιχεία για τους ήρωές τους. Επίσης, αξιοποίησαν το πρόγραμμα δημιουργίας παρουσιάσεων και για τη δημιουργία αφίσας, στην οποία εισήγαγαν και ήχο εκτός από λόγο και εικόνες.

Μια δραστηριότητα που άρεσε ιδιαίτερω στους μαθητές ήταν η κατασκευή συννεφόλεξου, το οποίο μάλιστα αξιοποίησαν και ως πίνακα λεξιλογίου για τις δραστηριότητες που ακολούθησαν.

Το περιβάλλον Wiki, ακόμη, αξιοποιήθηκε ως χώρος αποθετηρίου των εργασιών τους και εύρεσης του υλικού του μαθήματος· δεν αξιοποιήθηκε όμως ως χώρος συνεργασίας μεταξύ των μελών της ομάδας.

Ως πρόγραμμα δημιουργίας διαδραστικής αφίσσας χρησιμοποίησαν το Buncsee, που τους επέτρεψε να δημιουργήσουν πολυτροπικό κείμενο και να παρουσιάσουν το θέμα της ξενιτιάς.

Κείμενα

Λογοτεχνικά κείμενα σχολικών εγχειριδίων

ΚΝΑ Α' Γυμνασίου:

Ιωάννης Βηλαράς, [«Πουλάκι»](#)

Μαρούλα Κλιάφα, [«Ο δρόμος για τον Παράδεισο είναι μακρύς»](#)

Ελένη Σαραντίτη, [«Όπως τα βλέπει κανείς...»](#)

Λογοτεχνικά κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

Κώστας Κρυστάλλης, [«Τραγούδι της ξενιτιάς»](#). *Ο τραγουδιστής του χωριού και της στάνης. Ποιήματα και πεζά*, εισ. Μ. Λυπουρλή, 61-63. Θεσσαλονίκη: Ζήτρος, 2005.

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό

Βίντεο

[Νύφες](#), Παντελής Βούλγαρης, 2004.

[Ονειρα σε άλλη γλώσσα](#) (ντοκιμαντέρ), Λουκία Ρικάκη, 2010.

Ιστοσελίδες

Δόμνα Σαμίου: [Τραγούδια της ξενιτιάς](#)

[Ε.ΚΕ.ΒΙ.](#)

Προγράμματα-λογισμικά

Buncsee ([για τη δημιουργία αφίσσας](#))

[Wordle](#) ([για τη δημιουργία συννεφόλεξου](#))

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Α' Φάση, πριν την ανάγνωση

1^η-2^η ώρα

Για την Α΄ φάση δεν ήταν απαραίτητη η χρήση του εργαστηρίου, επειδή η αίθουσα διέθετε διαδραστικό πίνακα και σύνδεση στο διαδίκτυο. Το τμήμα ήταν σε μετωπική διάταξη, καθώς ακόμα δε χρειαζόταν ο χωρισμός σε ομάδες. Ενημέρωσα τα παιδιά ότι το θέμα της ενασχόλησής μας το προσεχές διάστημα στη λογοτεχνία θα ήταν οι ξενιτεμένοι, οι μετανάστες. Τους ζήτησα, λοιπόν, πριν δούμε οποιοδήποτε υλικό, να μου πουν ποιες περιπτώσεις ανθρώπων τους έρχονται στο μυαλό όταν ακούν αυτές τις λέξεις. Πραγματικά ανταποκρίθηκαν αρκετά ως προς τις περιπτώσεις ανθρώπων που θα έπρεπε να ακουστούν: μίλησαν, δηλαδή, για Έλληνες που είχαν ξενιτευτεί στην Αμερική, τη Γερμανία, την Αυστραλία –πολλοί είχαν να πουν για κάποιον συγγενή– και βέβαια μίλησαν και για τους Έλληνες που και σήμερα μεταναστεύουν. Δεν είπαν τίποτα για τους μετανάστες που ζουν στην Ελλάδα χωρίς τη δική μου παρότρυνση. Μάλιστα χαρακτηριστικά ένας μαθητής είπε «μα, αυτοί είναι λαθρομετανάστες!». Έτσι, είχαμε την ευκαιρία να μιλήσουμε για τη διαφοροποίηση μετανάστη-πρόσφυγα, θέμα που θα θιγόταν και στα κείμενα.

Τους έδωσα το [1^ο φύλλο εργασίας](#), στην αρχή του οποίου ανέφερα τα φαινόμενα της μετανάστευσης των Ελλήνων και του ερχομού μεταναστών στην Ελλάδα, που μας έδωσαν και το έναυσμα της ενασχόλησής μας στο επίπεδο της λογοτεχνίας. Σε αυτό το κλίμα, λοιπόν, είδαμε σκηνές από την ταινία [Νύφες](#) του Π. Βούλγαρη, όχι χωρίς προβλήματα στη σύνδεση του διαδραστικού πίνακα: συγκεκριμένα τις σκηνές στις οποίες φαίνεται γιατί οι ηρωίδες αναγκάζονται να φύγουν και την αγωνία που νιώθουν πριν το ταξίδι. Ακολούθησε μια πολύ σύντομη πεντάλεπτη σχετική συζήτηση, ενώ τους είχα ήδη πει να σημειώνουν λέξεις και φράσεις που τους έρχονταν στο μυαλό, ατομικά πάντα και όχι σε ομάδες, όπως προτεινόταν στο συνταγμένο σενάριο, γιατί ήθελα αρχικά να έχω την ανταπόκριση από κάθε μαθητή.

Τους έδειξα επίσης και το [τρέιλερ](#) της ταινίας που δείχνει πολύ χαρακτηριστικές σκηνές από το ταξίδι και την άφιξη στη Νέα Υόρκη, με πλέον σημαντικές τα πρόσωπα των κοριτσιών –για τα παιδιά έδειχναν αυτά γεμάτα

αισιοδοξία, ελπίδα– μπροστά στο άγαλμα της Ελευθερίας, την αυτοκτονία της Χαρώς και βέβαια την εγκατάλειψη του έρωτα της Νίκης προκειμένου να παντρευτεί αυτόν που την περίμενε. Και πάλι σημείωσαν λέξεις και φράσεις στο πλαίσιο που υπήρχε στο φύλλο εργασίας. Τους ζήτησα είτε να φτιάξουν Wordle, που το ήξεραν από προηγούμενες εργασίες μας, είτε, αν δεν είχαν πρόσβαση στο διαδίκτυο από το σπίτι, να το σχεδιάσουν και ή να το κολλήσουν στο τετράδιό τους ή να το φτιάξουμε μαζί στο σχολείο μέχρι το επόμενο δίωρο. Η ευθύνη ήταν δική τους να έρθουν να με βρουν και να δουλέψουμε σε έναν από τους υπολογιστές. Τους θύμισα ότι σημασία σε αυτήν την εργασία έχει να φανούν με μεγαλύτερα γράμματα οι λέξεις που εκείνοι θεωρούν ως πιο αντιπροσωπευτικές των συναισθημάτων και των σκέψεων των ηρωίδων.

Οι αλλαγές που έκανα σε σχέση με το συνταγμένο σενάριο ήταν ότι δεν τους είχα ήδη χωρίσει σε ομάδες και δεν έγραψαν ομαδικά στην τάξη την ημερολογιακή καταγραφή μιας ηρωίδας λίγο πριν ξεκινήσει το ταξίδι της. Τη δραστηριότητα αυτή τη ζήτησα να γίνει ατομικά στο σπίτι για να κερδίσω χρόνο και να έχω την εμπλοκή όλων.

Στη συνέχεια στο συνταγμένο σενάριο προβλεπόταν εργασία στο εργαστήριο, προκειμένου να βρουν υλικό σχετικό με την ξενιτιά. Αυτήν τη δραστηριότητα δεν την ανέθεσα εκείνη τη στιγμή στους μαθητές, όχι μόνο γιατί δε θεώρησα ότι θα αρκούσε η μία ώρα, αλλά και γιατί προτίμησα το υλικό να συγκεντρώνεται από τους μαθητές σε όλη τη διάρκεια του σεναρίου και να αναρτούν ό,τι βρίσκουν σε σελίδα που είχα δημιουργήσει στο Wiki. Στόχος ήταν να υπάρχει μια συνεχής ενασχόληση με το θέμα και κυρίως η ευκαιρία να σχολιάζουμε τις διάφορες ιστοσελίδες που –ήλπιζα– ότι θα πρότειναν. Ξεκίνησα τη συζήτηση και τους πρότεινα να επισκεφτούν μία σελίδα, αυτήν της [Δόμνας Σαμίου](#) με τα «Τραγούδια της ξενιτιάς», την οποία πρότεινε και η δημιουργός. Από το υλικό που θα συγκέντρωναν εκεί οι μαθητές θα μπορούσαν οι ομάδες στη Γ' φάση να επιλέξουν και να δημιουργήσουν έναν πίνακα ή μια αφίσα σε διαδικτυακό περιβάλλον.

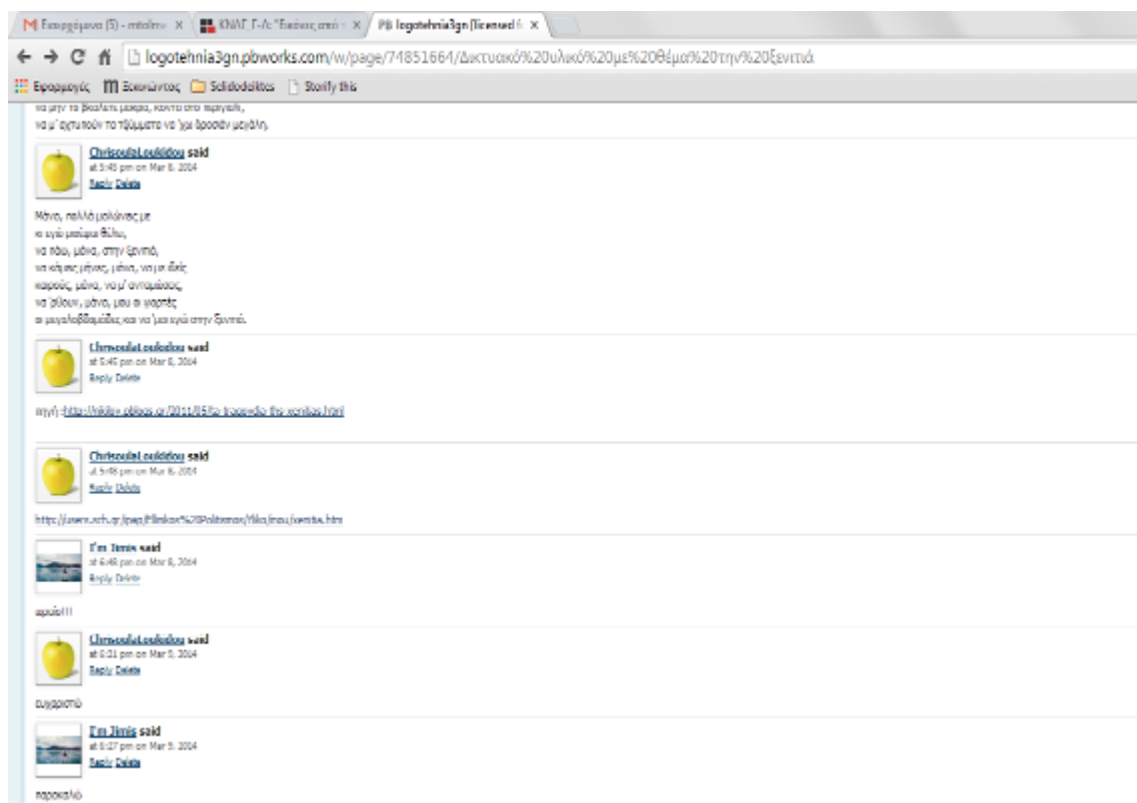
Ακολούθως, έκανα άλλη μία αλλαγή στο σενάριο: δημιούργησα και πρόβαλα μία παρουσίαση στο Movie Maker² με πολύ χαρακτηριστικές εικόνες ξενιτεμένων Ελλήνων από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, από τις μεταπολεμικές δεκαετίες και από την εποχή μας, όπως και εικόνες προσφύγων που καταφεύγουν στη χώρα μας και αλλοδαπών μαθητών. Αυτήν την παρουσίαση την πρόσθεσα, γιατί ήθελα να θίξουμε αρκετές περιπτώσεις μεταναστών, να συζητήσουμε για αυτές και κυρίως για να έχουν τα παιδιά την εικόνα τους στο μυαλό τους κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων ώστε να συνειδητοποιήσουν ότι στα λογοτεχνικά κείμενα αποτυπώνεται ο πραγματικός κόσμος μέσα από τη ματιά του συγγραφέα βέβαια. Νομίζω ότι τους βοήθησε –όπως ήλπιζα–, όσο δούλευαν τα κείμενα, το γεγονός ότι θυμόντουσαν πρόσωπα και καταστάσεις τα οποία είχαν παρακολουθήσει μέσα από την ταινία ή τις εικόνες της παρουσίασης.

Ακολούθησαν στιγμιότυπα από τη σελίδα αυτή στο Wiki. Ένας μαθητής μάλιστα από άλλο τμήμα της Α΄ Γυμνασίου, στο οποίο επίσης δίδασκα Λογοτεχνία, με το ψευδώνυμο “Γ’ m Jimis”, πρόσθεσε και αυτός υλικό και πρόσθετε και στη συνέχεια, παρόλο που δεν είχαμε αρχίσει ακόμα να βλέπουμε με το τμήμα του κείμενα για την ξενιτιά.

² Βλ. στον Φάκελο Τεκμηρίων το αρχείο eikones_ksenitias.

Και άλλες προτάσεις υλικού:

Πάντως, και από το παραπάνω στιγμιότυπο φαίνεται κάτι ακόμα, που ίσως δεν έχει τόση σχέση με το παρόν σενάριο, αλλά αποτελεί ένα στοιχείο ενεργοποίησης των μαθητών στο Wiki: ο σχολιασμός και η συζήτηση μεταξύ τους. Η αλήθεια είναι ότι πολλές φορές είχαν ζητήσει να κάνουν chat μέσα στο Wiki, γιατί τουλάχιστον πέντε με έξι μαθητές έμπαιναν κάθε μέρα και σχολίαζαν. Προφανώς ήταν η κεκτημένη συνήθεια να επισκέπτονται σελίδες κοινωνικής δικτύωσης, το Facebook κυρίως, για αυτό και, όταν τους το επέτρεψα, δημιούργησαν τη σελίδα «Τα άσχετα».

Μετά την προβολή και του βίντεο είχαν λίγα λεπτά στη διάθεσή τους για να καταγράψουν λέξεις στο πλαίσιο του φύλλου εργασίας. Τα συννεφόλεξα δημιουργήθηκαν από τους μαθητές στο σπίτι και στη συνέχεια τα ανέβασαν στο Wiki. Κάποια χαρακτηριστικά είναι τα εξής:

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ως ατομική εργασία για το σπίτι είχαν να γράψουν μια σελίδα από το ημερολόγιο μιας από τις κοπέλες που γνώρισαν στην ταινία *Νύφες*, λίγο πριν αυτή φτάσει στη Νέα Υόρκη. Από τους μαθητές ζητήθηκε να αναφερθούν στις σκέψεις και

τα συναισθήματα της κοπέλας. Με τη δραστηριότητα αυτή είχαμε ως στόχο να καλλιεργηθεί η ενσυναίσθηση, αφού, όπως οριζόταν και στο συνταγμένο σενάριο, «οι μαθητές θα προσπαθήσουν να μουν στη θέση των γυναικών που ετοιμάζονται να εγκαταλείψουν την πατρίδα τους χωρίς να το θέλουν, αναζητώντας μια καλύτερη τύχη».

Πριν το τέλος της ώρας, δόθηκαν στους μαθητές τα κείμενα που θα είχαν να διαβάσουν –τρία από το βιβλίο τους και ένα ποίημα του Κ. Κρυστάλλη εκτός βιβλίου, που το έδωσα σε φωτοτυπία– και τους ανακοίνωσα τις ομάδες τους. Για τον χωρισμό σε ομάδες είχα λάβει υπόψη τις προτιμήσεις τους, τη συνεργασία σε ομαδικές εργασίες στις οποίες ήδη είχαν δουλέψει και οπωσδήποτε την προϋπόθεση να βρίσκεται σε κάθε ομάδα ένας τουλάχιστον μαθητής που γνώριζε τα κυριότερα προγράμματα επεξεργασίας κειμένου, παρουσίασης και πλοήγησης στο διαδίκτυο. Τους ζήτησα την επόμενη φορά να έχουν ορίσει όνομα για την ομάδα τους και να αλλάξουν το όνομα στον φάκελο κάθε ομάδας στο Wiki.

Οι ομάδες που δημιουργήθηκαν ήταν οκτώ και ανά δύο θα μελετούσαν το ίδιο κείμενο, κάτι που συνιστούσε διαφοροποίηση από το συνταγμένο σενάριο, στο οποίο οι ομάδες ασχολούνταν με δύο ή και τρία κείμενα. Σε αυτήν τη φάση δεν είπα ποια ομάδα θα μελετούσε ποιο κείμενο, γιατί ήθελα όλες οι ομάδες να τα διαβάσουν όλα, ώστε να είναι σε θέση να γνωρίζουν τους ήρωες και να μπορούν να τα παρακολουθούν και να σχολιάζουν και κατά την παρουσίαση των εργασιών. Εξάλλου, η ενασχόληση με ένα κείμενο θα σήμαινε και λιγότερες ώρες εφαρμογής του σεναρίου. Στα κείμενα δε συμπεριλήφθηκαν το ποίημα του Βιζυηνού, «Αποχωρισμός» και το δημοτικό τραγούδι «Θέλω να πα στην ξενιτιά», όπως οριζόταν στο συνταγμένο σενάριο, λόγω περιορισμένης χρονικής διάρκειας.

Β' φάση, κατά την ανάγνωση

3^η-4^η ώρα

Όλες οι ώρες της Β' φάσης έγιναν σε συνεχή δίωρα. Κατά το πρώτο δίωρο εργαστήκαμε στο εργαστήριο πληροφορικής, αλλά την πρώτη ώρα μόνο, γιατί την επόμενη το χρειαζόταν συνάδελφος που επίσης εφάρμοζε σενάριο. Μετά από συνεννόηση, λοιπόν, μοιραστήκαμε τις ώρες του εργαστηρίου. Ζήτησα από τις οκτώ ομάδες –οι έξι τριμελείς και οι δύο τετραμελείς– να μην καθίσουν δίπλα-δίπλα όσες είχαν το ίδιο κείμενο και πήραν τα φύλλα εργασίας τους ([Ομάδα Α](#), [Ομάδα Β](#), [Ομάδα Γ](#), [Ομάδα Δ](#)). Στο Wiki του μαθήματος μπορούσαν να βρουν το υλικό τους στην ομάδα τους.

▼	Εικόνες ενός ξενιτεμένου	19
▼	BTR	1
▼	Τα πουλάκια	1
▼	Ανόνημους	9
▼	Η σούπερ ομάδα	4
▼	Οι άπαιχτοι	0
▼	Οι μικρές νεραϊδούλες	1
▼	Ομάδα Β	0
▼	Φωτεινός παντογν...	0

Για όλες τις ομάδες οι δραστηριότητες ήταν ίδιες, κάτι που εξυπηρετούσε ώστε να έχουν κοινή πορεία. Πριν ξεκινήσουν τις εργασίες τους, ρώτησα αν υπήρξαν απορίες στην κατανόηση των κειμένων. Διατύπωσαν ορισμένες ερωτήσεις για το «Όπως τα βλέπει κανείς» της Σαραντίτη, για το πώς βρέθηκαν Έλληνες να κατοικούν στην Ανατολική Ευρώπη, όπως αναφερόταν στο εισαγωγικό σημείωμα του βιβλίου τους. Μετά από ολιγόλεπτη συζήτηση και υπενθύμιση των εικόνων που είχαμε δει στο βίντεο που τους είχα παρουσιάσει την προηγούμενη ώρα, ξεκίνησαν τις εργασίες τους.

Σύμφωνα με την πρώτη δραστηριότητα οι μαθητές έπρεπε να αναζητήσουν τα βιογραφικά στοιχεία των συγγραφέων στη σελίδα του ΕΚΕΒΙ, ώστε να κατανοήσουν «το ιστορικό πλαίσιο μέσα στο οποίο ζει και δημιουργεί ο κάθε καλλιτέχνης», σύμφωνα και με το συνταγμένο σενάριο. Εξάλλου, το ζητούσε ξεκάθαρα και στις ερωτήσεις: «Σε ποια εποχή ζει;». Η σελίδα με τα βιογραφικά στοιχεία του ΕΚΕΒΙ ήταν γνωστή στους μαθητές από προηγούμενες εργασίες μας, αλλά αυτήν τη φορά που έπρεπε να επεξεργαστούν τα στοιχεία ώστε να παρουσιάσουν κάποια βασικά σημεία τους αντιμετώπισαν προβλήματα ως προς το τι θα έπρεπε να ξεχωρίσουν από την πληθώρα των πληροφοριών. Διέκοψα για λίγο το έργο τους και τους επισήμανα ότι έπρεπε να αναφέρουν στοιχεία για τον χρόνο και τον τόπο γέννησής τους, τις σπουδές που ίσως είχαν κάνει, το συγγραφικό τους έργο και τις συνθήκες της ζωής τους, την επαγγελματική τους απασχόληση. Όλες οι ομάδες συμπλήρωσαν τον πίνακα του φύλλου εργασίας για τα βιογραφικά στοιχεία ή κράτησαν σημειώσεις στο τετράδιό τους. Οι δύο ομάδες που μελετούσαν το «Πουλάκι» του Βηλαρά έπρεπε να το ακούσουν μελοποιημένο, σύμφωνα με το συνταγμένο σενάριο. Αφαίρεσα αυτήν τη δραστηριότητα για εξοικονόμηση χρόνου.

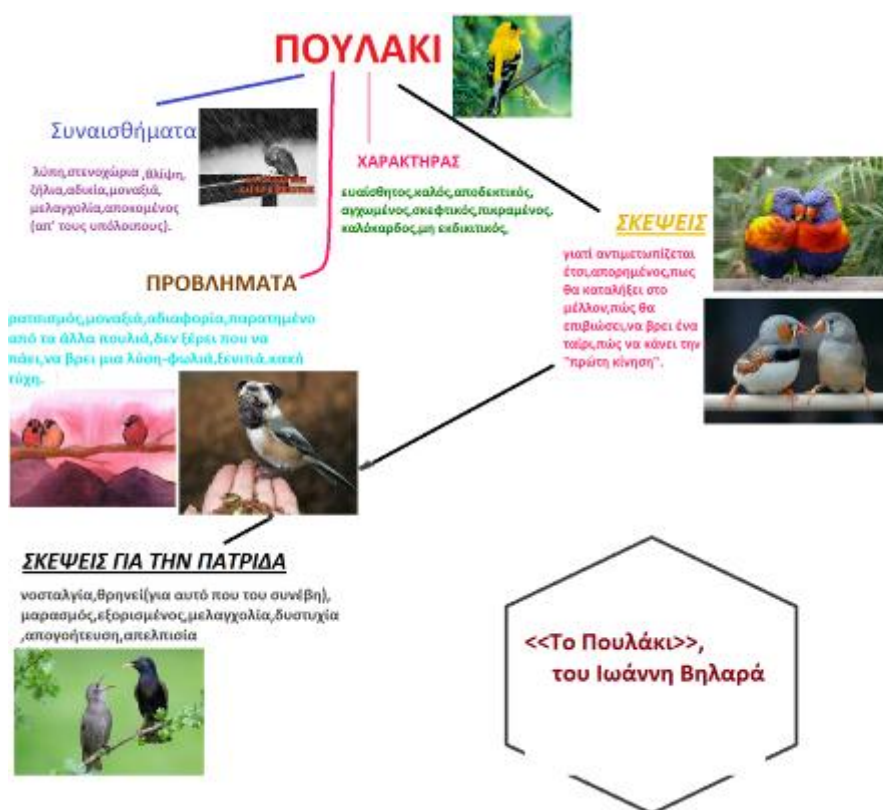
Η επόμενη δραστηριότητα αφορούσε στη γνωριμία με τον ήρωα του κειμένου με τη βοήθεια ενός δοσμένου πίνακα. Ο πίνακας αυτός αποδείχτηκε πολύτιμος βοηθός για τους μαθητές, γιατί τους καθοδήγησε να προσέξουν τα απαραίτητα και πιο σημαντικά στοιχεία για τη γνωριμία με έναν ήρωα. Δεν έχασαν επίσης χρόνο πελαγοδρομώντας στα πρόσωπα και τα γεγονότα των κειμένων.

Ο πίνακας του ήρωα

last edited by AggelikiPitsaki 5 months, 3 weeks ago

Page history

Ο ήρωας των ποιημάτων	Ένα ξενιτεμένο πουλάκι
Το πρόβλημά του	Δεν έχει που να μείνει, σε κάθε κλαδί υπάρχει ένα ζευγάρι πουλιών, που το διώχνουν
Τα αίτια του προβλήματός του	(Ξενιτιά) Δεν έχει παρέα, ούτε φίλικά και κανείς δε το γνωρίζει βοηθάει

Καθώς, όμως, δε βρισκόμασταν τη δεύτερη ώρα στο εργαστήριο, οι μαθητές δεν μπόρεσαν να δημιουργήσουν εννοιολογικό χάρτη. Τους θύμισα τι είναι και πόσο

μας βοηθά στην απεικόνιση και τη σταδιακή αποκάλυψη του ήρωά μας και των προβλημάτων που αντιμετωπίζει.

Οι ομάδες που ασχολούνταν με τα κείμενα της Σαραντίτη και της Κλιάφα μπορούσαν να παρακολουθήσουν και ένα βίντεο που αφορούσε πρόσφυγες, παιδιά και νέους που βρέθηκαν διωγμένοι από τις πατρίδες τους λόγω του πολέμου κυρίως και βρήκαν καταφύγιο στη Λευκωσία της Κύπρου. Το βίντεο ήταν το τρέιλερ ταινίας που γύρισε η Λουκία Ρικάκη και παρουσιάζει τη ζωή τους σε ένα σχολείο που τους συγκέντρωσε και τα όνειρά τους για το μέλλον. Το βίντεο έγινε αφορμή να δουν οι μαθητές ότι η πραγματική ζωή συναντά τη λογοτεχνία. Η Βερόνικα και η Ευρυδίκη, οι ηρωίδες των κειμένων, θα μπορούσαν να είναι κάποια από τα κορίτσια της ταινίας.

Όσο για τον εννοιολογικό χάρτη, οι μαθητές γνώριζαν από την εργασία τους με τη συνάδελφο του μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών το πρόγραμμα Smart tools και θα μπορούσαν να δημιουργήσουν τον δικό τους –και με τη δική μου βοήθεια βέβαια. Σύμφωνα με το φύλλο εργασίας, ζήτησα από τις ομάδες να δημιουργήσουν εννοιολογικό χάρτη εκτός των ωρών του μαθήματος, όμως μόνο δύο ανταποκρίθηκαν, ενώ οι άλλες τον δημιούργησαν χειρόγραφα.

Ως ατομική εργασία δόθηκε στους μαθητές η επόμενη δραστηριότητα και για να κερδίσουμε χρόνο, αλλά και για να δραστηριοποιηθούν όλοι οι μαθητές και να έχω η ίδια ένα τεκμήριο της εμπλοκής του καθενός. Η δραστηριότητα αυτή προέβλεπε τη συγγραφή μιας επιστολής προς την ηρωίδα της Σαραντίτη ή της Κλιάφα: άρα, στόχευε να δημιουργηθεί μία συνομιλία με τον λογοτεχνικό ήρωα και να πάρει θέση ο δημιουργός της στα προβλήματα που αντιμετωπίζει. Οι ομάδες που ασχολούνταν με τους ξενιτεμένους Έλληνες θα έπρεπε να γράψουν τα λόγια που θα έλεγε ο ξενιτεμένος Έλληνας αν επισκεπτόταν το σχολείο και μιλούσε για τη ζωή του στο εξωτερικό³.

³ Βλ. ό.π. το αρχείο ekmiria_mathiton.

5^η-6^η ώρα

Αυτό το δίωρο βρισκόμασταν και πάλι στο εργαστήριο πληροφορικής τη μία από τις δύο ώρες του δίωρου, συγκεκριμένα τη δεύτερη. Έτσι, η πρώτη ώρα έγινε στην αίθουσα και οι μαθητές δούλεψαν στις ομάδες τους. Η καθεμία πήρε το νέο φύλλο εργασίας (A, B, Γ, Δ) και την πρώτη ώρα ασχολήθηκαν με τη δραστηριότητα για τον εντοπισμό των εκφραστικών τρόπων και τη λειτουργία τους στο κείμενο.

Εδώ πρέπει να πω ότι οι δραστηριότητες για τη δημιουργία κόμικ και για την οπτικοποίηση των ποιημάτων παραλείφθηκαν, γιατί το σενάριο έπρεπε να εφαρμοστεί σε λιγότερες ώρες από τις δώδεκα που προβλέπονταν στο συνταγμένο. Τη συνομιλία μεταξύ των δύο ηρωίδων και την οπτικοποίηση των ποιημάτων, που κρίνονται ως πολύ ουσιαστικές για την προσέγγιση των κειμένων, έγινε προσπάθεια να τις δουν οι μαθητές μαζί με τις επόμενες δραστηριότητές τους, δηλαδή τη δημιουργία ψηφιακής αφίσας και τη συνομιλία κατά την παρουσίαση των εργασιών.

Τους μαθητές διευκόλυνε πολύ ο πίνακας με τους εκφραστικούς τρόπους που τους δόθηκε. Πριν ξεκινήσει η δραστηριότητα, συζητήσαμε κάποιους όρους που ίσως τους φαίνονταν δύσκολοι, όπως ζητούνταν και στο συνταγμένο σενάριο. Μάλιστα, δώσαμε και κάποια παραδείγματα από κείμενα με τα οποία είχαμε ήδη ασχοληθεί, ώστε να γίνουν πιο κατανοητοί. Τις πληροφορίες αυτές τις συμπλήρωσαν πάνω στο φύλλο εργασίας, γιατί βρισκόμασταν στην αίθουσα του τμήματος. Κατά την παρουσίαση το σημείο που τους δυσκόλεψε ήταν το ύφος. Οι απαντήσεις τους για τα χαρακτηριστικά του ποιήματος, της επιστολής και του μυθιστορήματος ακολούθησε ακριβώς τις επιλογές του πίνακα. Οι περισσότεροι μαθητές θεώρησαν ότι ο εκφραστικός τρόπος που αποδίδει τα συναισθήματα του ξενιτεμένου πιο αποτελεσματικά στα ποιήματα ήταν η επανάληψη και τα άστοχα ερωτήματα –τα γνώριζαν από την *Οδύσσεια*–, ενώ για τα μυθιστορήματα το εξομολογητικό ύφος των δύο ηρωίδων.

Η τελευταία δραστηριότητα της Β' φάσης έγινε τη δεύτερη ώρα του δίωρου, ενώ το τμήμα βρισκόταν στο εργαστήριο πληροφορικής. Οι ομάδες A και B έπρεπε

να πάρουν μία φανταστική συνέντευξη από έναν Έλληνα ξενιτεμένο. Οι ομάδες Γ και Δ έπρεπε να πάρουν μια φανταστική συνέντευξη από τις ηρωίδες της Κλιάφα και της Σαραντίτη. Η δραστηριότητα αυτή στόχευε στην καλλιέργεια της ενσυναίσθησης, να μάθουν οι μαθητές «να μπαίνουν στη θέση του άλλου», όπως αναφέρεται και στο συνταγμένο σενάριο. Οι συνεντεύξεις που δημιούργησαν ήταν αρκετά καλές: μόνο μία ομάδα δεν είχε κάτι να μας παρουσιάσει, της οποίας τα μέλη δεν μπόρεσαν να συνεργαστούν, όπως δήλωσαν στην παρουσίασή τους. Φάνηκε κυρίως από τις ερωτήσεις ότι κατάλαβαν πού συνάντησαν οι ήρωές τους δυσκολίες ένταξης και αποδοχής από το κοινωνικό τους περιβάλλον.

7^η-8^η ώρα

Με την παρουσίαση των δραστηριοτήτων κατά το δίωρο αυτό ολοκληρώθηκε η Β' φάση. Η παρουσίαση των εργασιών έγινε με τις δύο ομάδες που είχαν το ίδιο κείμενο –άρα και το ίδιο φύλλο εργασίας- να παρουσιάζουν η μία μετά την άλλη. Προσπαθήσαμε μάλιστα να κάνουμε συζήτηση, όταν μας το επέτρεπε ο χρόνος, για τις ίδιες εργασίες, ποια κατά τη γνώμη τους είχε ανταποκριθεί καλύτερα στα ζητούμενα. Συζήτηση έγινε, επίσης, μεταξύ των ομάδων που διάβασαν για τις ηρωίδες της Κλιάφα και της Σαραντίτη. Συγκεκριμένα, ζήτησα από τις δύο ομάδες, έπειτα από ολιγόλεπτη προετοιμασία, να φανταστούν ότι συναντιούνται κάποια στιγμή με τις ηρωίδες και να συνομιλήσουν. *Τι θα συζητούσαν για τα προβλήματά τους;* Το αποτέλεσμα έδειξε ότι είχαν αντιληφθεί τα χαρακτηριστικά των ηρωίδων τους, το αίσθημα απόρριψης που αισθανόταν η Βερόνικα και την πικρία που ένιωθε η Ευρυδίκη.

Στο ίδιο φύλλο εργασίας τούς ενημέρωνα και για την τελική δραστηριότητα, τη δημιουργία διαδραστικής αφίσας. Τους ζητούσα να έχουν κάνει προετοιμασία: να έχουν συγκεντρώσει κάποιο υλικό για την αφίσα που θα δημιουργούσαν στο πρόγραμμα Buncsee την επόμενη βδομάδα. Το πρόγραμμα αυτό το είχαμε αξιοποιήσει και σε παλαιότερη δραστηριότητα και έτσι κάποια παιδιά είχαν ήδη εγγραφεί. Τους

ζήτησα να έχουν μαζί τους τους κωδικούς τους στο επόμενο μάθημα ώστε να δημιουργήσουν την αφίσα τους.

Γ' φάση, μετά την ανάγνωση

9^η-10^η ώρα

Το δίωρο αυτό οι μαθητές εργάστηκαν την πρώτη ώρα στο εργαστήριο για να δημιουργήσουν την αφίσα τους. Τη δεύτερη ώρα έγινε η παρουσίαση στον διαδραστικό πίνακα της τάξης. Το υλικό τους είτε το αναζήτησαν στο διαδίκτυο είτε μπορούσαν να το έχουν ήδη αποθηκευμένο σε φλασάκι, αφού γνώριζαν από την προηγούμενη βδομάδα με τι θα είχαν να ασχοληθούν τη συγκεκριμένη ώρα. Η ακόμα είχαν τη δυνατότητα να το έχουν αναρτήσει στη σελίδα που είχαμε δημιουργήσει στο Wiki από την αρχή του σεναρίου. Βέβαια, δε δημιούργησαν όλες οι ομάδες αφίσες στο Buncsee, γιατί προέκυψαν διάφορα προβλήματα, τεχνικά κυρίως, που δεν προλαβαίναμε να τα επιλύσουμε σε μία διδακτική ώρα. Ίσως οι ώρες δημιουργίας της αφίσας και παρουσίασης των εργασιών τους δεν έπρεπε να είναι την ίδια μέρα, ώστε στο μεσοδιάστημα να ολοκληρώσουν την αφίσα με εργασία και στο σπίτι. Οι πιο πολλές ομάδες, πάντως, δημιούργησαν μία διαφάνεια στο πρόγραμμα δημιουργίας παρουσιάσεων, όπως τους ζητούσα, με τον λόγο του ξενιτεμένου στο κέντρο, εικόνες και βίντεο⁴.

Ένα πρόβλημα που εντόπισα αφορούσε στην επιλογή των εικόνων. Στην αναζήτηση με λέξη κλειδί «πρόσφυγες» και «πρόσφυγες + 20^{ός} αιώνας» τα αποτελέσματα έδιναν κυρίως φωτογραφίες από Έλληνες πρόσφυγες της Μικράς Ασίας, τις οποίες και χρησιμοποίησαν οι μαθητές. Οι εικόνες όμως αυτές ήταν εκτός των ιστορικών και κοινωνικών συμφραζομένων που αντιπροσώπευε ο λόγος του μετανάστη στη σύγχρονη Ελλάδα. Τους εξήγησα το πρόβλημα αυτό στις παρουσιάσεις τους και μιλήσαμε λίγο –όσο επέτρεπε ο χρόνος– για το πόσο

⁴ Βλ. ό.π. τα αρχεία *afisa_metanasth*, *o_ksenos_stin_ellada_1*, *o_ksenos_stin_ellada_2*, *aspasia_metanastis* και *katerina_xenitemenos*.

προσεκτικοί πρέπει να είναι στην επιλογή εικόνων. Όμως αυτή η προσοχή στην προκειμένη περίπτωση απαιτούσε και ιστορικές γνώσεις που δεν είναι πάντα σίγουρο ότι οι μαθητές μας έχουν.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1^ο Φύλλο εργασίας (**Κοινό** για όλες τις ομάδες)

- Πολλοί από εμάς ίσως έχουμε στην οικογένειά μας κάποιον συγγενή που αναγκάστηκε σε παλαιότερες εποχές να αφήσει την Ελλάδα και να εγκατασταθεί σε μια ξένη χώρα για οικονομικούς λόγους. Έτσι, πολλοί ήταν εκείνοι οι Έλληνες που εγκαταστάθηκαν στη Γερμανία, στην Αμερική, στην Αυστραλία και σε πολλές ακόμα χώρες. Έτσι δεν είναι; Για σκεφτείτε το! Είναι επομένως αρκετοί οι ξενιτεμένοι μας.

- Πώς θα σας φαινόταν λοιπόν να ασχοληθούμε με το θέμα της ξενιτιάς και στο πλαίσιο του μαθήματος της λογοτεχνίας να μελετήσουμε κείμενα που θίγουν το διαχρονικό αυτό θέμα;

- Το ταξίδι μας ξεκινά, λοιπόν, με σκηνές από μια ταινία με θέμα την ξενιτιά και πώς νιώθουν οι γυναίκες που ξενιτεύονται. Πρόκειται για την ταινία του Παντελή Βούλγαρη, **Νύφες**, που έχει ως θέμα το ταξίδι που κάνουν το 1922, 700 γυναίκες Ελληνίδες, Τουρκάλες και Ρωσίδες, από την Κωνσταντινούπολη προς τη Νέα Υόρκη. Ξενιτεύονται για να συναντήσουν τους άντρες που πρόκειται να παντρευτούν χωρίς όμως να τους γνωρίζουν.
 - Ας δούμε ακόμα κάποια **αποσπάσματα** και ας προσπαθήσουμε να φανταστούμε τι σκέφτονται λίγο πριν την αναχώρησή τους. Μήπως η

ταινία που παρακολουθήσατε σας προβλημάτισε και σας οδήγησε σε κάποιες σκέψεις; Σκεφτείτε και καταγράψτε λέξεις ή φράσεις στο παρακάτω πλαίσιο.

Αγαπημένο μου ημερολόγιο,

- Ας παρακολουθήσουμε και ένα μικρό λεύκωμα με φωτογραφίες ξενιτεμένων και στη συνέχεια μπορείτε να συμπληρώσετε τις λέξεις σας, ώστε να δημιουργήσουμε το [συννεφόλεξο](#) με θέμα την ξενιτιά.

Ατομική εργασία για το σπίτι:

- Θυμηθείτε τις κοπέλες που ταξίδευαν στη Νέα Υόρκη για να παντρευτούν κάποιον άγνωστο σ' αυτές. Ας τις σκεφτούμε λίγο πριν την άφιξή τους εκεί. Ποιες σκέψεις και ποια συναισθήματα γράφουν στο ημερολόγιό τους;

2^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΟΜΑΔΑ Α

Ομάδα:

- Επιτέλους ήρθε η ώρα να ασχοληθούμε με τα λογοτεχνικά μας κείμενα! Ελπίζω ότι τα έχετε διαβάσει και ότι έχετε συμπληρώσει τον πίνακα με τα σημαντικά σημεία για μια πρώτη γνωριμία με το κείμενο!☺
- Το κείμενο που θα μελετήσει η ομάδα σας είναι το «**Πουλάκι**» του Ιωάννη Βηλαρά.
 - ✓ Ποιος είναι όμως ο συγγραφέας του έργου; Σε ποια εποχή ζει; Τι γνωρίζουμε γι' αυτόν; (Να θυμάστε ότι ενδιαφέρει περισσότερο πού και πότε ζει και ποια είναι τα θέματα των έργων του).

-
- Αναζητήστε λοιπόν πληροφορίες για τον Βηλαρά στο [ΕΚΕΒΙ](#) και συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα:

<i>Ο συγγραφέας</i>	<i>Σύντομη παρουσίαση των βιογραφικών του στοιχείων</i>	<i>Περιεχόμενο του έργου του</i>
Ιωάννης Βηλαράς		

- Αφού λοιπόν γνωρίσατε καλύτερα τον συγγραφέα του έργου που μελετάτε, ήρθε η ώρα να γνωριστείτε καλύτερα και με τον ήρωα του κειμένου σας: τον ξενιτεμένο.
 - ✓ Ετοιμαστείτε λοιπόν να διαμορφώσετε την εικόνα του και να την παρουσιάσετε στη συνέχεια στους συμμαθητές σας. Διαβάστε προσεκτικά και πάλι το κείμενο και επικεντρωθείτε σε πληροφορίες για τον ήρωα. Θα σας βοηθήσει να υπογραμμίσετε τα αντίστοιχα

χωρία στα βιβλία σας. Στη συνέχεια, συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα:

Ο ήρωας των ποιημάτων	
Το πρόβλημά του	
Τα αίτια του προβλήματός του	

Τον πίνακά σας μπορείτε να τον αναρτήσετε στη σελίδα της ομάδας σας στο Wiki.

- Μετά την πρώτη γνωριμία με τον ξενιτεμένο μπορείτε να παρουσιάσετε την προσωπικότητά του με τη βοήθεια ενός [εννοιολογικού χάρτη](#). Το πρόγραμμα αυτό θα σας βοηθήσει να παρουσιάσετε όλες τις πλευρές του χαρακτήρα του ήρωά σας και να τον γνωρίσετε καλύτερα.
 - ✓ Παρουσιάστε τα προβλήματα που βιώνει, τους φόβους του, τα συναίσθημά του, τη σχέση του με τα μέλη της οικογένειάς του.
 - ✓ Τον εννοιολογικό χάρτη που δημιουργήσατε για τον ήρωά σας μπορείτε να τον αποθηκεύσετε και να τον αναρτήσετε στο Wiki του μαθήματος.

Ατομική εργασία για το σπίτι

Ας υποθέσουμε ότι στο σχολείο οργανώνεται μία εκδήλωση για το θέμα της ξενιτιάς. Αν ο ήρωας των ποιημάτων, ο Έλληνας ξενιτεμένος, μπορούσε να έρθει στην εκδήλωση του σχολείου σας και εκφωνούσε μια ομιλία, τι νομίζετε ότι θα έλεγε;

2^ο Φύλλο εργασίας Ομάδα Β

Ομάδα:

- Επιτέλους ήρθε η ώρα να ασχοληθούμε με τα λογοτεχνικά μας κείμενα! Ελπίζω ότι τα έχετε διαβάσει και ότι έχετε συμπληρώσει τον πίνακα με τα σημαντικά σημεία για μια πρώτη γνωριμία με το κείμενο!☺
- Το κείμενο που θα μελετήσει η ομάδα σας είναι το «*Τραγούδι της ξενιτιάς*» του Κώστα Κρυστάλλη.
 - ✓ Ποιος είναι όμως ο συγγραφέας του έργου; Σε ποια εποχή ζει; Τι γνωρίζουμε γι' αυτόν; (Να θυμάστε ότι ενδιαφέρει περισσότερο πού και πότε ζει και ποια είναι τα θέματα των έργων του).

- Αναζητήστε λοιπόν πληροφορίες για τον Κρυστάλλη στο [ΕΚΕΒΙ](#) και συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα:

<i>Ο συγγραφέας</i>	<i>Σύντομη παρουσίαση των βιογραφικών του στοιχείων</i>	<i>Περιεχόμενο του έργου του</i>
Κώστας Κρυστάλλης		

- Αφού λοιπόν γνωρίσατε καλύτερα τον συγγραφέα του έργου που μελετάτε, ήρθε η ώρα να γνωριστείτε καλύτερα και με τον ήρωα του κειμένου σας: τον ξενιτεμένο.

- ✓ Ετοιμαστείτε λοιπόν να διαμορφώσετε την εικόνα του και να την παρουσιάσετε στη συνέχεια στους συμμαθητές σας. Διαβάστε προσεκτικά και πάλι το κείμενο και επικεντρωθείτε σε πληροφορίες για τον ήρωα. Θα σας βοηθήσει να υπογραμμίσετε τα αντίστοιχα χωρία στα βιβλία σας. Στη συνέχεια, συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα:

Ο ήρωας των ποιημάτων	
Το πρόβλημά του	
Τα αίτια του προβλήματός του	

- Τον πίνακά σας μπορείτε να τον αναρτήσετε στη σελίδα της ομάδας σας στο Wiki.
-
- Μετά την πρώτη γνωριμία με τον ξενιτεμένο μπορείτε να παρουσιάσετε την προσωπικότητά του με τη βοήθεια ενός [εννοιολογικού χάρτη](#). Το πρόγραμμα αυτό θα σας βοηθήσει να παρουσιάσετε όλες τις πλευρές του χαρακτήρα του ήρωά σας και να τον γνωρίσετε καλύτερα.
 - ✓ Παρουσιάστε τα προβλήματα που βιώνει, τους φόβους του, τα συναισθήματά του, τη σχέση του με τα μέλη της οικογένειάς του.

- ✓ Τον εννοιολογικό χάρτη που δημιουργήσατε για τον ήρωά σας μπορείτε να τον αποθηκεύσετε και να τον αναρτήσετε στο Wiki του μαθήματος.

Ατομική εργασία για το σπίτι

Ας υποθέσουμε ότι στο σχολείο οργανώνεται μία εκδήλωση για το θέμα της ξενιτιάς. Αν ο ήρωας των ποιημάτων, ο Έλληνας ξενιτεμένος, μπορούσε να έρθει στην εκδήλωση του σχολείου σας και εκφωνούσε μια ομιλία, τι νομίζετε ότι θα έλεγε;

2^ο Φύλλο εργασίας Ομάδα Γ

Ομάδα:

- Επιτέλους ήρθε η ώρα να ασχοληθούμε με τα λογοτεχνικά μας κείμενα! Ελπίζω ότι τα έχετε διαβάσει και ότι έχετε συμπληρώσει τον πίνακα με τα σημαντικά σημεία για μια πρώτη γνωριμία με το κείμενο!☺
- Το κείμενο που θα μελετήσει η ομάδα σας είναι το «**Ο δρόμος για τον παράδεισο είναι μακρύς**» της Μαρούλας Κλιάφα.
 - ✓ Ποια είναι όμως η συγγραφέας του έργου; Σε ποια εποχή ζει; Τι γνωρίζουμε γι' αυτήν; (Να θυμάστε ότι ενδιαφέρει περισσότερο πού και πότε ζει και ποια είναι τα θέματα των έργων της).
 - ✓ Από ποιο έργο της προέρχεται το απόσπασμα του σχολικού εγχειριδίου; Τι περιεχόμενο έχει αυτό το έργο;

-
- Αναζητήστε λοιπόν πληροφορίες για την Κλιάφα στο [ΕΚΕΒΙ](#) και συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα:

<i>Η συγγραφέας</i>	<i>Σύντομη παρουσίαση των βιογραφικών της στοιχείων</i>	<i>Τίτλος του έργου από το οποίο προέρχεται το απόσπασμα του βιβλίου σας και πότε εκδόθηκε</i>	<i>Περιεχόμενο του έργου από το οποίο προέρχεται το απόσπασμα του βιβλίου σας</i>
Μαρούλα Κλιάφα			

- Αφού λοιπόν γνωρίσατε καλύτερα τη συγγραφέα του έργου που μελετάτε, ήρθε η ώρα να γνωριστείτε καλύτερα και με την ηρωίδα του κειμένου σας: τη **Βερόνικα**.

- ✓ Ετοιμαστείτε λοιπόν να διαμορφώσετε την εικόνα της και να την παρουσιάσετε στη συνέχεια στους συμμαθητές σας. Διαβάστε προσεκτικά και πάλι το κείμενο και επικεντρωθείτε σε πληροφορίες για την ηρωίδα. Θα σας βοηθήσει να υπογραμμίσετε τα αντίστοιχα χωρία στα βιβλία σας. Στη συνέχεια, συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα:

<i>Ερωτήματα για την εικόνα της ηρωίδας</i>	<i>Βερόνικα</i>
Πού ζει;	
Από πού κατάγεται;	
Πόσο χρονών είναι;	
Ποια μέλη της οικογένειάς της αναφέρονται στο κείμενο;	
Ποιο πρόβλημα αντιμετωπίζει;	

- Τον πίνακά σας μπορείτε να τον αναρτήσετε στη σελίδα της ομάδας σας στο Wiki.

- Μετά την πρώτη γνωριμία με τη Βερόνικα μπορείτε να παρουσιάσετε την προσωπικότητά της με τη βοήθεια ενός [εννοιολογικού χάρτη](#). Το πρόγραμμα αυτό θα σας βοηθήσει να παρουσιάσετε όλες τις πλευρές του χαρακτήρα της ηρωίδας σας και να τη γνωρίσετε καλύτερα.
 - ✓ Παρουσιάστε τα προβλήματα της Βερόνικας, τα συναισθήματά της, τις σχέσεις με τα μέλη της οικογένειάς της και με τα μέλη του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου. Για να κατανοήσετε τα προβλήματα της ηρωίδας σας θα σας βοηθήσει και ένα σύντομο [βίντεο](#) που αξίζει να παρακολουθήσετε.
 - ✓ Τον εννοιολογικό χάρτη που δημιουργήσατε για τη Βερόνικα μπορείτε να τον αποθηκεύσετε και να τον αναρτήσετε στο Wiki του μαθήματος.

Ατομική εργασία για το σπίτι

Αν θα έστειλνες μία επιστολή στη Βερόνικα για να τη βοηθήσεις στο πρόβλημα που αντιμετωπίζει, τι θα της έλεγες για να αισθανθεί καλύτερα;

2^ο Φύλλο εργασίας Ομάδα Δ

Ομάδα:

- Επιτέλους ήρθε η ώρα να ασχοληθούμε με τα λογοτεχνικά μας κείμενα! Ελπίζω ότι τα έχετε διαβάσει και ότι έχετε συμπληρώσει τον πίνακα με τα σημαντικά σημεία για μια πρώτη γνωριμία με το κείμενο!☺
- Το κείμενο που θα μελετήσει η ομάδα σας είναι το «*Όπως τα βλέπει κανείς*» της Ελένης Σαραντίτη.
 - ✓ Ποια είναι όμως η συγγραφέας του έργου; Σε ποια εποχή ζει; Τι γνωρίζουμε γι' αυτήν; (Να θυμάστε ότι ενδιαφέρει περισσότερο πού και πότε ζει και ποια είναι τα θέματα των έργων της).
 - ✓ Από ποιο έργο της προέρχεται το απόσπασμα του σχολικού εγχειριδίου; Τι περιεχόμενο έχει αυτό το έργο;

-
- Αναζητήστε λοιπόν πληροφορίες για τη Σαραντίτη στο [ΕΚΕΒΙ](#) και συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα:

<i>Η συγγραφέας</i>	<i>Σύντομη παρουσίαση των βιογραφικών της στοιχείων</i>	<i>Τίτλος του έργου από το οποίο προέρχεται το απόσπασμα του βιβλίου σας και πότε εκδόθηκε</i>	<i>Περιεχόμενο του έργου από το οποίο προέρχεται το απόσπασμα του βιβλίου σας</i>
Ελένη Σαραντίτη			

➤ Αφού λοιπόν γνωρίσατε καλύτερα τη συγγραφέα του έργου που μελετάτε, ήρθε η ώρα να γνωριστείτε καλύτερα και με την ηρωίδα του κειμένου σας: την **Ευρυδίκη**.

- ✓ Ετοιμαστείτε λοιπόν να διαμορφώσετε την εικόνα της και να την παρουσιάσετε στη συνέχεια στους συμμαθητές σας. Διαβάστε προσεκτικά και πάλι το κείμενο και επικεντρωθείτε σε πληροφορίες για την ηρωίδα. Θα σας βοηθήσει να υπογραμμίσετε τα αντίστοιχα χωρία στα βιβλία σας. Στη συνέχεια, συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα:

Ερωτήματα για την εικόνα της ηρωίδας	Ευρυδίκη
Πού ζει;	
Από πού κατάγεται;	
Πόσο χρονών είναι;	
Ποια μέλη της οικογένειάς της αναφέρονται στο κείμενο;	
Ποιο πρόβλημα αντιμετωπίζει;	

➤ Τον πίνακά σας μπορείτε να τον αναρτήσετε στη σελίδα της ομάδας σας στο Wiki.

- Μετά την πρώτη γνωριμία με την Ευρυδίκη μπορείτε να παρουσιάσετε την προσωπικότητά της με τη βοήθεια ενός [εννοιολογικού χάρτη](#). Το πρόγραμμα αυτό θα σας βοηθήσει να παρουσιάσετε όλες τις πλευρές του χαρακτήρα της ηρωίδας σας και να τη γνωρίσετε καλύτερα.
 - ✓ Παρουσιάστε τα προβλήματα της Ευρυδίκης, τα συναισθήματά της, τις σχέσεις με τα μέλη της οικογένειάς της και με τα μέλη του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου. Για να κατανοήσετε τα προβλήματα της ηρωίδας, σας θα σας βοηθήσει και ένα σύντομο [βίντεο](#) που αξίζει να παρακολουθήσετε.
 - ✓ Τον εννοιολογικό χάρτη που δημιουργήσατε για την Ευρυδίκη μπορείτε να τον αποθηκεύσετε και να τον αναρτήσετε στο Wiki του μαθήματος.

Ατομική εργασία για το σπίτι

Αν θα έστειλνες μία επιστολή στην Ευρυδίκη για να τη βοηθήσεις στο πρόβλημα που αντιμετωπίζει, τι θα της έλεγες για να αισθανθεί καλύτερα;

3^ο Φύλλο εργασίας Ομάδα Α

Ομάδα:

- ❖ Οι δραστηριότητες της ομάδας σας κοντεύουν να ολοκληρωθούν. Η δραστηριότητα αυτή έχει να κάνει με τους εκφραστικούς τρόπους που χρησιμοποιούνται στο ποίημα που μελετήσατε. Αποστολή σας είναι να εντοπίσετε αυτούς **τους εκφραστικούς τρόπους**, να υπογραμμίσετε **τα αντίστοιχα χωρία** του ποιήματος και να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα που σας δίνεται.

	«Πουλάκι»	Παραδείγματα
Ομοιοκαταληξία		
Χρήση α΄ προσώπου		
Χρήση β΄ προσώπου		
Διάλογος		
Χρήση κυρίως ρημάτων και ουσιαστικών		
Λιτότητα εκφραστικών μέσων		
Χρήση πολλών επιθέτων		
Κάθε στίχος έχει ολοκληρωμένο νόημα		
Επαναλήψεις		

Γλώσσα απλή		
Σχήματα λόγου		

❖ Αφού συμπληρώσετε τον παραπάνω πίνακα, μπορείτε να προχωρήσετε στη σύνταξη ενός κειμένου στο οποίο θα αναφέρετε τα βασικά χαρακτηριστικά του ποιήματος.

- ✓ Πιστεύετε ότι οι λογοτεχνικοί τρόποι που επέλεξε ο ποιητής αποδίδουν με πειστικότητα τα προβλήματα και τα συναισθήματα του Έλληνα ξενιτεμένου;
- ✓ Ποιος είναι, κατά τη γνώμη σας, εκείνος ο εκφραστικός τρόπος που απέδωσε πιο αποτελεσματικά τα συναισθήματα και τα προβλήματα του ξενιτεμένου; Να γράψετε την άποψή σας και να αποθηκεύσετε το κείμενο που συντάξατε στο Wiki της τάξης.

➤ *Αν μπορούσατε ως δημοσιογραφική ομάδα να πάρετε μία συνέντευξη από τον ξενιτεμένο, τι θα τον ρωτούσατε και τι πιστεύετε ότι θα απαντούσε εκείνος; Γράψτε τη φανταστική συνέντευξη στο Wiki στη σελίδα της ομάδας σας!*

Οι δραστηριότητές σας έχουν σχεδόν ολοκληρωθεί!

- 👉 *Είστε έτοιμοι να παρουσιάσετε τις εργασίες σας στους συμμαθητές σας και να μιλήσετε για τις εικόνες των ξενιτεμένων.*

Προετοιμαστείτε για την τελευταία δραστηριότητα...

- ✓ Η αποστολή σας είναι να ετοιμάσετε μια διαδραστική αφίσα, η οποία θα αναρτηθεί στο Wiki της τάξης και θα παρουσιαστεί στην εκδήλωση του σχολείου. Ο τίτλος της αφίσας που θα ετοιμάσετε θα είναι «Ο Έλληνας ξενιτεμένος». Στο κέντρο της αφίσας θα γράψετε σε α' πρόσωπο, μιμούμενοι τη φωνή του, το μήνυμα που θα ήθελε να στείλει ένας ξένος που ζει στην Ελλάδα. Στο κείμενό σας μπορείτε να συμπεριλάβετε υλικό σχετικό με το θέμα σας, όπως **εικόνες, τραγούδια, βίντεο**, που μπορείτε να βρείτε στο διαδίκτυο.

3^ο Φύλλο εργασίας Ομάδα Β

Ομάδα:

- ❖ Οι δραστηριότητες της ομάδας σας κοντεύουν να ολοκληρωθούν. Η δραστηριότητα αυτή έχει να κάνει με τους εκφραστικούς τρόπους που χρησιμοποιούνται στο ποίημα που μελετήσατε. Αποστολή σας είναι να εντοπίσετε αυτούς **τους εκφραστικούς τρόπους**, να υπογραμμίσετε **τα αντίστοιχα χωρία** του ποιήματος και να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα που σας δίνεται.

	«Τραγούδι της ξενιτιάς»	Παραδείγματα
Ομοιοκαταληξία		
Χρήση α' προσώπου		
Χρήση β' προσώπου		
Διάλογος		
Χρήση κυρίως ρημάτων και ουσιαστικών		
Λιτότητα εκφραστικών μέσων		
Χρήση πολλών επιθέτων		
Κάθε στίχος έχει ολοκληρωμένο νόημα		

Επαναλήψεις		
Γλώσσα απλή		
Σχήματα λόγου		

❖ Αφού συμπληρώσετε τον παραπάνω πίνακα, μπορείτε να προχωρήσετε στη σύνταξη ενός κειμένου στο οποίο θα αναφέρετε τα βασικά χαρακτηριστικά του ποιήματος.

- ✓ Πιστεύετε ότι οι λογοτεχνικοί τρόποι που επέλεξε ο ποιητής αποδίδουν με πειστικότητα τα προβλήματα και τα συναισθήματα του Έλληνα ξενιτεμένου;
- ✓ Ποιος είναι, κατά τη γνώμη σας, εκείνος ο εκφραστικός τρόπος που απέδωσε πιο αποτελεσματικά τα συναισθήματα και τα προβλήματα του ξενιτεμένου; Να γράψετε την άποψή σας και να αποθηκεύσετε το κείμενο που συντάξατε στο Wiki της τάξης.

➤ *Αν μπορούσατε ως δημοσιογραφική ομάδα να πάρετε μία συνέντευξη από τον ξενιτεμένο, τι θα τον ρωτούσατε και τι πιστεύετε ότι θα απαντούσε εκείνος; Γράψτε τη φανταστική συνέντευξη στο Wiki στη σελίδα της ομάδας σας!*

Οι δραστηριότητές σας έχουν σχεδόν ολοκληρωθεί!

- 👉 Είστε έτοιμοι να παρουσιάσετε τις εργασίες σας στους συμμαθητές σας και να μιλήσετε για τις εικόνες των ξενιτεμένων.

Προετοιμαστείτε για την τελευταία δραστηριότητα...

- ✓ Η αποστολή σας είναι να ετοιμάσετε μια διαδραστική αφίσα, η οποία θα αναρτηθεί στο Wiki της τάξης και θα παρουσιαστεί στην εκδήλωση του σχολείου. Ο τίτλος της αφίσας που θα ετοιμάσετε θα είναι «Ο Έλληνας ξενιτεμένος». Στο κέντρο της αφίσας θα γράψετε σε α' πρόσωπο, μιμούμενοι τη φωνή του, το μήνυμα που θα ήθελε να στείλει ένας ξένος που ζει στην Ελλάδα. Στο κείμενό σας μπορείτε να συμπεριλάβετε υλικό σχετικό με το θέμα σας, όπως **εικόνες**, **τραγούδια**, **βίντεο**, που μπορείτε να βρείτε στο διαδίκτυο.

3^ο Φύλλο εργασίας Ομάδα Γ

Ομάδα:

- ❖ Οι δραστηριότητες της ομάδας σας κοντεύουν να ολοκληρωθούν. Η δραστηριότητα αυτή έχει να κάνει με τους εκφραστικούς τρόπους που χρησιμοποιούνται στα κείμενα που μελετήσατε. Αποστολή σας είναι να εντοπίσετε αυτούς τους εκφραστικούς τρόπους, να υπογραμμίσετε τα αντίστοιχα χωρία του κειμένου και να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα που σας δίνεται.

	«Ο δρόμος για τον παράδεισο είναι μακρύς»	Παραδείγματα
Προφορικός τόνος		
Πρωτοπρόσωπη αφήγηση		
Τριτοπρόσωπη αφήγηση		
Διάλογος		
Πρόλογος		
Χρονικοί-τοπικοί προσδιορισμοί		
Γλώσσα απλή και καθημερινή		
Ύφος αποκαλυπτικό και		

εξομολογητικό		
Προσφώνηση και αποφώνηση		
Υπογραφή		

- ❖ Αφού συμπληρώσετε τον παραπάνω πίνακα, μπορείτε να προχωρήσετε στη σύνταξη ενός κειμένου στο οποίο θα αναφέρετε τα βασικά χαρακτηριστικά του λογοτεχνικού είδους που μελετήσατε: της **επιστολής**.
- ❖ Πιστεύετε ότι οι λογοτεχνικοί τρόποι που επέλεξε η Μαρούλα Κλιάφα αποδίδουν με πειστικότητα τα προβλήματα και τα συναισθήματα της ηρωίδας της, της Βερόνικας;
- ❖ Ποιος είναι, κατά τη γνώμη σας, εκείνος ο εκφραστικός τρόπος που απέδωσε πιο αποτελεσματικά τα συναισθήματα και τα προβλήματα της ηρωίδας; Να γράψετε την άποψή σας και να αποθηκεύσετε τα κείμενα που συντάξατε στο Wiki της τάξης.
- *Αν μπορούσατε να πάρετε μία συνέντευξη από τη Βερόνικα, τι θα τη ρωτούσατε και τι πιστεύετε ότι θα απαντούσε εκείνη; Γράψτε τη φανταστική συνέντευξη στη σελίδα της ομάδας σας στο Wiki!*

Οι δραστηριότητές σας έχουν πια ολοκληρωθεί!

- ☞ *Είστε έτοιμοι να παρουσιάσετε τις εργασίες σας στους συμμαθητές σας και να μιλήσετε για τις εικόνες των ξένων που ζουν στην Ελλάδα.*

Προετοιμαστείτε για την τελευταία δραστηριότητα...

- ✓ Η αποστολή σας είναι να ετοιμάσετε μια [διαδραστική αφίσα](#), η οποία θα αναρτηθεί στο Wiki της τάξης και θα παρουσιαστεί στην εκδήλωση του σχολείου. Ο τίτλος της αφίσας που θα ετοιμάσετε θα είναι «**Ο ξένος στην Ελλάδα**». Στο κέντρο της αφίσας θα γράψετε σε α' πρόσωπο, μιμούμενοι τη φωνή του, το μήνυμα που θα ήθελε να στείλει ένας ξένος που ζει στην Ελλάδα. Στο κείμενό σας μπορείτε να συμπεριλάβετε υλικό σχετικό με το θέμα σας, όπως **εικόνες, τραγούδια, βίντεο**, που μπορείτε να βρείτε από το διαδίκτυο.

3^ο Φύλλο εργασίας Ομάδα Δ

Ομάδα:

- ❖ Οι δραστηριότητες της ομάδας σας κοντεύουν να ολοκληρωθούν. Η δραστηριότητα αυτή έχει να κάνει με τους εκφραστικούς τρόπους που χρησιμοποιούνται στα κείμενα που μελετήσατε. Αποστολή σας είναι να εντοπίσετε αυτούς τους εκφραστικούς τρόπους, να υπογραμμίσετε τα αντίστοιχα χωρία του κειμένου και να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα που σας δίνεται.

	«Όπως τα βλέπει κανείς»	Παραδείγματα
Προφορικός τόνος		
Πρωτοπρόσωπη αφήγηση		
Τριτοπρόσωπη αφήγηση		
Διάλογος		
Πρόλογος		
Χρονικοί-τοπικοί προσδιορισμοί		
Γλώσσα απλή και καθημερινή		
Ύφος αποκαλυπτικό και εξομολογητικό		

Προσφώνηση και αποφώνηση		
Υπογραφή		

- ❖ Αφού συμπληρώσετε τον παραπάνω πίνακα (σημειώνοντας το σωστό πλαίσιο), μπορείτε να προχωρήσετε στη σύνταξη ενός κειμένου στο οποίο θα αναφέρετε τα βασικά χαρακτηριστικά του λογοτεχνικού είδους που μελετήσατε: του **μυθιστορήματος**.
- ❖ Πιστεύετε ότι οι λογοτεχνικοί τρόποι που επέλεξε η Ελένη Σαραντίτη αποδίδουν με πειστικότητα τα προβλήματα και τα συναισθήματα της ηρωίδας της, της Ευρυδίκης;
- ❖ Ποιος είναι, κατά τη γνώμη σας, εκείνος ο εκφραστικός τρόπος που απέδωσε πιο αποτελεσματικά τα συναισθήματα και τα προβλήματα της ηρωίδας; Να γράψετε την άποψη σας και να αποθηκεύσετε τα κείμενα που συντάξατε στο Wiki της τάξης.
- *Αν μπορούσατε να πάρετε μία συνέντευξη από την Ευρυδίκη, τι θα τη ρωτούσατε και τι πιστεύετε ότι θα απαντούσε εκείνη; Γράψτε τη φανταστική συνέντευξη στη σελίδα της ομάδας σας στο Wiki!*

Οι δραστηριότητές σας έχουν σχεδόν ολοκληρωθεί!

- 👉 Είστε έτοιμοι να παρουσιάσετε τις εργασίες σας στους συμμαθητές σας και να μιλήσετε για τις εικόνες των ξένων που ζουν στην Ελλάδα.

Προετοιμαστείτε για την τελευταία δραστηριότητα...

- ✓ Η αποστολή σας είναι να ετοιμάσετε μια [διαδραστική αφίσα](#), η οποία θα αναρτηθεί στο Wiki της τάξης και θα παρουσιαστεί στην εκδήλωση του σχολείου. Ο τίτλος της αφίσας που θα ετοιμάσετε θα είναι «**Ο ξένος στην Ελλάδα**». Στο κέντρο της αφίσας θα γράψετε σε α' πρόσωπο, μιμούμενοι τη φωνή του, το μήνυμα που θα ήθελε να στείλει ένας ξένος που ζει στην Ελλάδα. Στο κείμενό σας μπορείτε να συμπεριλάβετε υλικό σχετικό με το θέμα σας, όπως **εικόνες, τραγούδια, βίντεο**, που μπορείτε να βρείτε από το διαδίκτυο.

Z. ΆΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Σύμφωνα και με το συνταγμένο σενάριο, θα μπορούσαμε στην εφαρμογή να επεκταθούμε και σε άλλες περιπτώσεις ετερότητας, όπως αυτές στις οποίες ο «άλλος» θεωρείται μη αποδεκτός, γιατί είναι διαφορετικός από το κοινωνικά αποδεκτό στερεότυπο. Για μια πιο αναλυτική και τεκμηριωμένη παρουσίαση της πρότασης αυτής παραπέμπω και στο σενάριο που συνέταξα για τη Β΄ Γυμνασίου «Είμαστε όλοι ίδιοι, είμαστε όλοι διαφορετικοί».

H. ΚΡΙΤΙΚΗ

Οι περισσότερες δυσκολίες στην εφαρμογή του σεναρίου είχαν σχέση με τη συνεργασία στην ομάδα. Το συγκεκριμένο τμήμα είχε αρκετούς πολύ καλούς μαθητές ως προς την επίδοση, αλλά και πολλούς με μαθησιακά προβλήματα. Έτσι, στις ομάδες που είχαν δημιουργηθεί συμμετείχαν παιδιά που παρουσίαζαν διαφοροποιήσεις στην επίδοση, κάτι που τελικά δημιουργούσε προβλήματα στη συνεργασία. Αυτό φάνηκε και κατά τη διάρκεια των εργασιών τους και κατά την παρουσίαση: άλλοι μαθητές έδειχναν μεγάλη προθυμία, έπαιρναν πρωτοβουλίες και άλλοι της ίδιας ομάδας δεν μπορούσαν να ακολουθήσουν.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αμπατζοπούλου, Φρ. 1998. *Ο άλλος εν διωγμώ*, Αθήνα: Θεμέλιο.

Νικολαΐδου, Σ. (2009). *Λογοτεχνία και Νέες Τεχνολογίες. Από τη Θεωρία στη διδακτική πράξη*. Αθήνα: Κέδρος.